

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MGE-P1A1P-062

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

Arkusz I

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

ARKUSZ I

MAJ
ROK 2006

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron (zadania 1 – 27) i **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. W rozwiązaniach zadań przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków), linijki, lupy oraz kalkulatora.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
50 punktów

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Do rozwiązania zadań od 1. do 10. wykorzystaj załączoną barwną mapę Pienińskiego Parku Narodowego oraz własną wiedzę.

Zadanie 1. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów.

Lp.	Opis obiektu	Nazwa obiektu
1.	Miejscowość położona przy granicy Pienińskiego Parku Narodowego, w której znajdują się ruiny zamku w sąsiedztwie uroczyska.	<i>Czorsztyn</i>
2.	Przełęcz położona na wysokości 695 m n.p.m. przy północnej granicy parku narodowego.	<i>Przełęcz Sańba</i>
3.	Wąwóz pomiędzy Macelową i Gołą Górą, którego dnem płynie Macelowy Potok.	<i>Wąwóz Gorczyński</i>
4.	Miejscowość z przystanią flisacką, położona na granicy parku narodowego.	<i>Kąty</i>

Zadanie 2. (2 pkt)

Oblicz, na jakiej wysokości n.p.m. położone jest lustro wody w Jeziorze Czorsztyńskim, jeżeli wysokość względna pomiędzy szczytem Piekielko a brzegiem tego jeziora wynosi 148 m. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

$$678 \text{ m n.p.m} - 148 \text{ m} = 530 \text{ m n.p.m.}$$

Odpowiedź: *530 m n.p.m.*

Zadanie 3. (1 pkt)

Długość tamy, która oddziela Jezioro Czorsztyńskie od Jeziora Sromowieckiego, wynosi na mapie 1,5 cm. Oblicz długość tej tamy w terenie i zakresl poprawną odpowiedź.

Miejsce na obliczenia:

- A. 750 m B. 375 m C. 3750 m D. 275 m

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj po dwa przykłady korzyści i zagrożeń dla środowiska przyrodniczego lub działalności człowieka wynikających z budowy i funkcjonowania Jeziora Czorsztyńskiego na Dunajcu.

Korzyści:

- Zapobieganie powodziom w dorzeczu Wisły.*
- Produkcja energii elektrycznej w elektrowni wodnej (szczytowo-pompowej).*

Zagrożenia:

- Zmiany składu gatunkowego flory i fauny Pienińskiego Parku Narodowego oraz Dunajca.*
- Wzrost zanieczyszczenia środowiska spowodowanego rozbudową infrastruktury drogowej i turystycznej.*

Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj dwa walory przyrodnicze i dwa walory zagospodarowania turystycznego świadczące o atrakcyjności turystycznej Pienin.

A. Walory przyrodnicze

1. *Urozmaicona rzeźba terenu, np.: występowanie licznych skał, głazów, jaskiń, grot.*
2. *Bogata szata roślinna i świat zwierzęcy.*

B. Walory zagospodarowania turystycznego

1. *Liczne szlaki turystyczne.*
2. *Rozwinięta baza noclegowa – schroniska, pola biwakowe, domy wycieczkowe.*

Zadanie 6. (1 pkt)

Odczytaj z mapy i podaj, na jakiej wysokości nad poziomem morza znajduje się źródło potoku wpadającego do Jeziora Czorsztyńskiego i oznaczonego na mapie literą Z.

610 m n.p.m.

Zadanie 7. (1 pkt)

Pasmo Pienin zbudowane jest z wapieni.

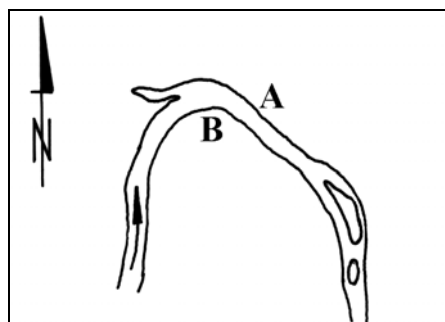
Zaznacz opis, który wyjaśnia warunki powstawania tych skał.

Skały wapienne powstały w wyniku

- a) krystalizacji lawy na powierzchni Ziemi.
- b) wietrzenia fizycznego innych skał, a następnie scalania ziaren skalnych.
- c) nagromadzenia na dnie zbiornika morskiego szkieletów i muszli zwierząt.
- d) nagromadzenia szczątków roślin na obszarach bagiennych.

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono zakole Dunajca u podnóża Macelowej Góry (804 m n.p.m.).

skala 1: 25 000

Odszukaj zakole na mapie i podaj, w którym miejscu – oznaczonym na rysunku literami A i B – przeważa proces erozji bocznej, a w którym proces akumulacji rzecznej.

erozja boczna *A*

akumulacja rzeczna *B*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	2	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt								

Zadanie 9. (1 pkt)

Budowa zespołu zbiorników wodnych wymusiła przeprowadzenie drogi przez obszar Pienińskiego Parku Narodowego łączącej Krośnicę Niznią i Niedzicę.

Podaj dwa zagrożenia związane z jej użytkowaniem w obszarze chronionym.

1. *Hałas na drodze narusza naturalne siedliska zwierząt.*
2. *Zwierzęta giną pod kołami pojazdów na drogach.*

Zadanie 10. (2 pkt)

Przekreśl w poniższych nawiasach określenia błędne, tak aby cechy klimatu na podanym obszarze były opisane prawidłowo.

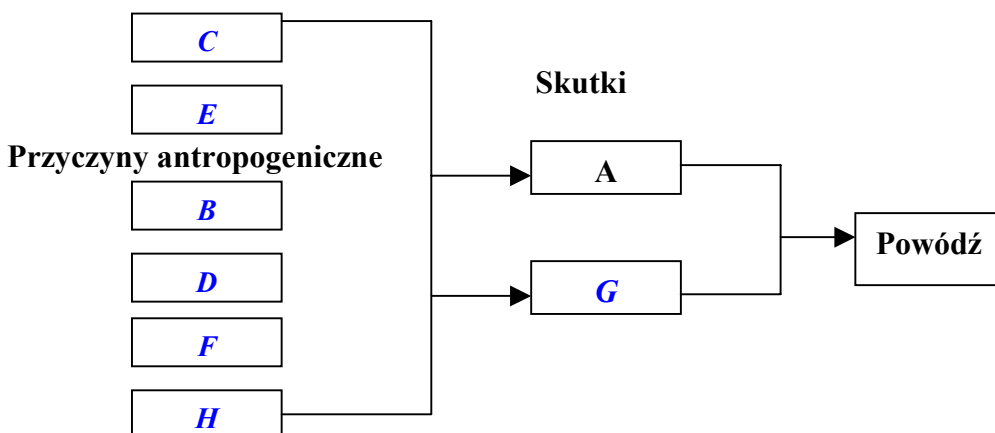
W szczytowych partiach Pienin w porównaniu ze Sromowcami Wyżnymi położonymi nad Dunajcem

- a) suma rocznych opadów jest (~~niższa~~ / wyższa).
- b) roczna amplituda temperatury powietrza jest (niższa / ~~wyższa~~).
- c) ciśnienie atmosferyczne jest (niższe / ~~wyższe~~).
- d) średnia temperatura roczna jest (niższa / ~~wyższa~~).

Zadanie 11. (4 pkt)

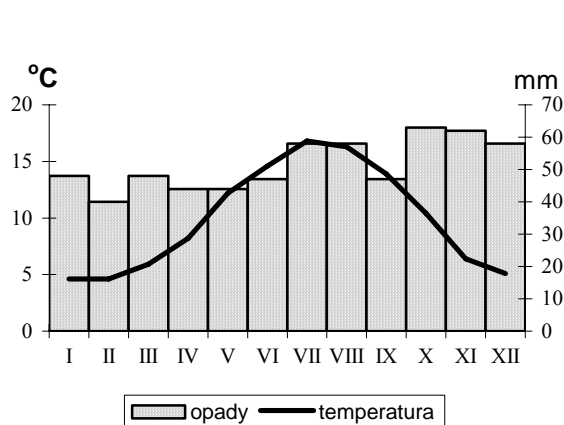
W 1997 r. w dorzeczu Odry wystąpiła wielka powódź o niespotykanej dotychczas skali. Uzupełnij schemat, wpisując w odpowiednie pola litery (B–H), którymi oznaczono różne przyczyny powodzi i ich skutki:

- A. Zmniejszenie retencji dorzecza.
- B. Zmniejszenie powierzchni lasów.
- C. Intensywne opady deszczu.
- D. Regulacja doliny Odry.
- E. Duża ilość dopływów Odry biorących początek w Sudetach.
- F. Rozwój budownictwa na obszarze terasy zalewowej, brak konserwacji wałów przeciwpowodziowych.
- G. Wezbranie wody w rzekach i przerwanie wałów przeciwpowodziowych.
- H. Mała pojemność zbiorników wodnych na Odrze i jej dopływach.

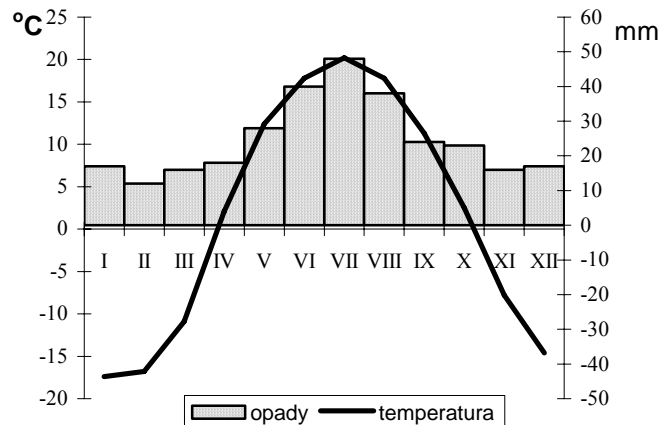
Przyczyny przyrodnicze

Zadanie 12. (2 pkt)

Diagramy klimatyczne przedstawiają rozkład temperatury powietrza i opadów w ciągu roku na stacjach klimatycznych A i B położonych w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego.

Stacja A

Stacja B

a) Podaj nazwy typów klimatu, w których położone są odpowiednio stacje A i B.

Stacja klimatyczna A: *klimat morski*

Stacja klimatyczna B: *klimat kontynentalny*

b) Przyporządkuj stacjom A i B odpowiednią wartość amplitudy rocznej temperatury powietrza: 12°C, 3°C, 20°C, 37°C, 43°C.

Amplituda roczna temperatury powietrza stacji A: *12°C*

Amplituda roczna temperatury powietrza stacji B: *37°C*

Zadanie 13. (2 pkt)

Na podstawie diagramów klimatycznych przedstawionych w zadaniu 12. przyporządkuj odpowiednio stacji A lub B wymienione poniżej cechy.

1. Klimat stacji cechuje przewaga opadów konwekcyjnych, wynikających z silnego nagrzania podłoża w okresie letnim.

Stacja *B*

2. Stacja o wyższej średniej rocznej temperaturze powietrza.

Stacja *A*

3. Klimat o cechach charakterystycznych dla tej stacji występuje na Wyspach Brytyjskich.

Stacja *A*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	9.	10.	11.	12.	13.
	Maks. liczba pkt	1	2	4	2	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 14. (2 pkt)

Dobierz po jednym kraju do podanych w tabeli informacji. Nazwy krajów wybierz spośród wymienionych niżej.

Kanada, Bangladesz, Hiszpania, Holandia, Islandia, Maroko

Kraj	Gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)	Cechy wpływające na gęstość zaludnienia
<i>Holandia</i>	386	nizinne położenie, łagodny morski klimat, wysoki poziom rozwoju gospodarczego
<i>Islandia</i>	3	położenie w pobliżu koła podbiegunowego, lodowce, czynne wulkany
<i>Bangladesz</i>	975	żyźne gleby aluwialne, klimat monsunowy, położenie w delcie dwóch rzek
<i>Kanada</i>	1	klimat umiarkowany chłodny i subpolarny, liczne wyspy Archipelagu Arktycznego

Zadanie 15. (2 pkt)

Przeczytaj następujący tekst.

W Polsce wytwarza się rocznie około 1,4 mln ton odpadów z tworzyw sztucznych. W Niewiadowie koło Tomaszowa Mazowieckiego zostało zainstalowane urządzenie, które przerabia niesegregowane odpady plastikowe na benzynę i olej napędowy. Jest ono w stanie wyprodukować w ciągu godziny nawet 500 litrów paliwa. Urządzeniem tym, wyprodukowanym przez firmę Technologie Ekologiczne, interesują się m.in. Niemcy, Irlandczycy oraz Chińczycy. Czesi już kupili od nas takie urządzenie.

Niesegregowane odpady z tworzyw sztucznych ładowane są do reaktora katalicznego, w którym topią się pod wpływem wysokiej temperatury (400°C). Paliwo odbierane jest przez dwie rafinerie z Jasła i Jedlicza, w których jest ono destylowane i rozdzielane na benzynę (18%) oraz olej napędowy (47%). Urządzenie przerabia 360 ton śmieci miesięcznie. Do Niewiadowa trafiają odpadki, m.in. z Górnego Śląska, Łodzi i Warszawy. Z odpadków tych powstaje 220 ton paliw płynnych miesięcznie. Wkrótce w Polsce zostanie uruchomionych kolejnych osiem takich urządzeń. Pracę przy nich znajdzie 80 osób.

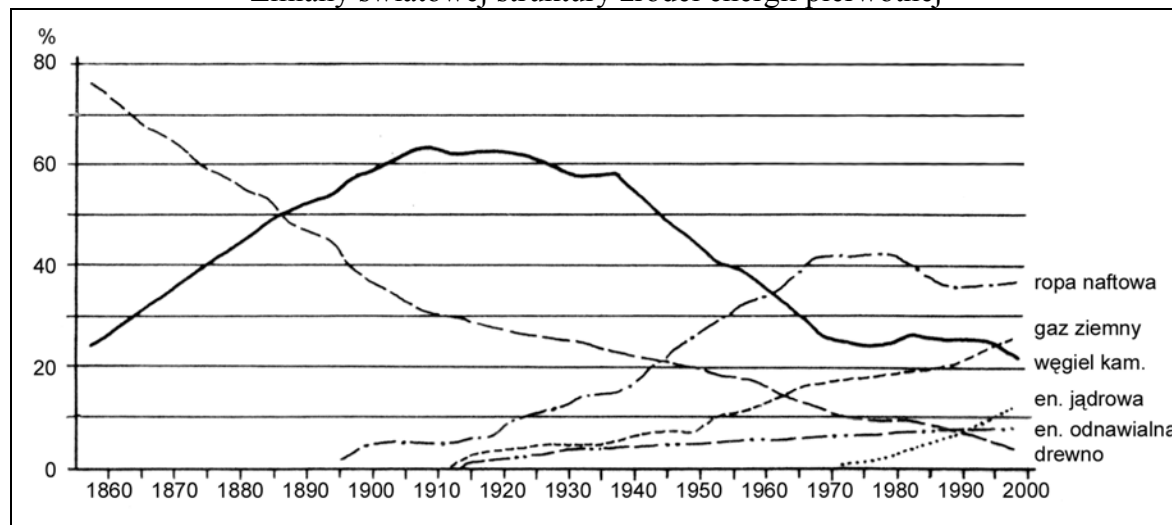
Podaj cztery korzyści (ekologiczne i społeczno–ekonomiczne), które przyniosła inwestycja opisana w powyższym tekście.

- 1. Zmniejszenie ilości śmieci na wysypiskach.*
- 2. Pozyskanie nowego źródła paliw – oleju i benzyny.*
- 3. Zyski finansowe ze sprzedaży technologii.*
- 4. Powstanie nowych miejsc pracy.*

Zadanie 16. (2 pkt)

Na podstawie wykresu i opisów przyporządkuj odpowiednie źródło energii pierwotnej i podaj jego nazwę.

Zmiany światowej struktury źródeł energii pierwotnej

- a) Największe znaczenie tego surowca przypadło na wiek XIX. Obecnie wykorzystywany jest głównie do produkcji energii cieplnej: *drewno*
- b) Rola tego surowca w bilansie energetycznym maleje, chociaż w latach 80. XX wieku jego znaczenie okresowo wzrosło: *węgiel kamienny*
- c) Znaczenie tego surowca systematycznie wzrasta i obecnie w bilansie energetycznym świata przekracza 20%: *gaz ziemny*
- d) Rosnący udział tego surowca w bilansie energetycznym został zahamowany przez kryzys energetyczny: *ropa naftowa*

Zadanie 17. (2 pkt)

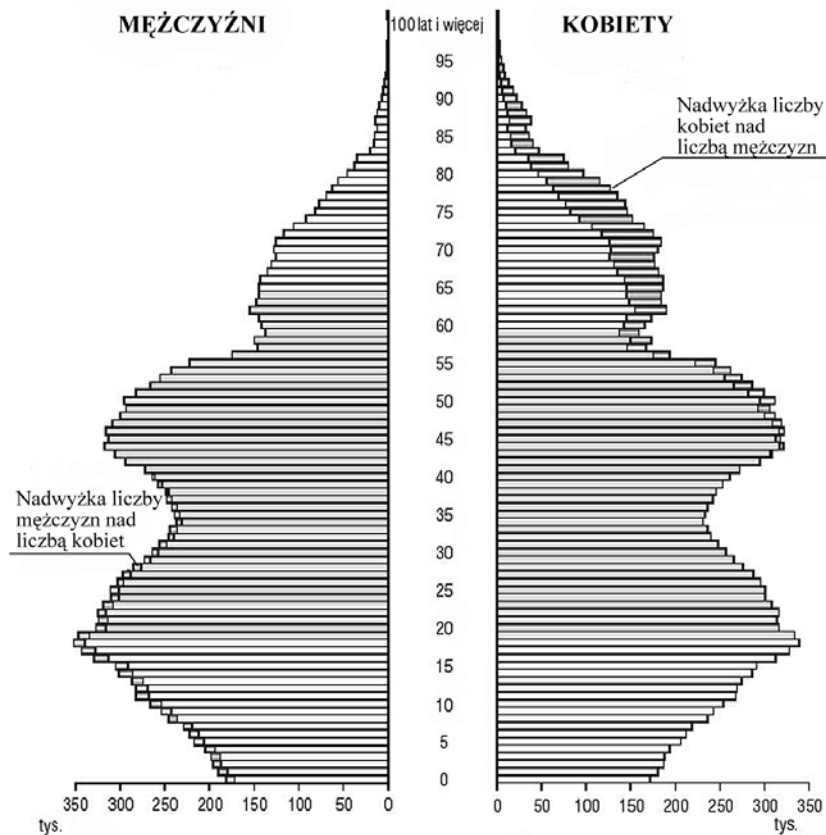
Podaj dwa przykłady zmian zachodzących w bilansie energetycznym świata, które mają pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Uzasadnij odpowiedź.

- Zmniejszenie udziału węgla kamiennego, ponieważ prowadzi to do spadku emisji do atmosfery szkodliwych gazów powstających przy przetwarzaniu węgla.*
- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, które należą do czystych nośników energii i nie wyczerpują się podczas eksploatacji.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	14.	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 18. (2 pkt)

Piramida przedstawia strukturę ludności Polski według wieku i płci w 2002 r.

Oznacz zdania prawdziwe literą P a zdania fałszywe literą F.

1. Na strukturę wieku i płci ludności Polski wywarła wpływ II wojna światowa *P*
2. Urodzeni w II połowie lat 60. należą do wyżu demograficznego *F*
3. W strukturze ludności Polski najwyższy udział ma ludność w wieku produkcyjnym *P*
4. W przedziale wieku 45-50 lat występuje wyższy poziom zgonów kobiet niż mężczyzn *F*

Zadanie 19. (2 pkt)

Podaj trzy społeczno-ekonomiczne konsekwencje starzenia się ludności Polski.

1. *W dłuższym przedziale czasowym nieliczna grupa ludzi w wieku produkcyjnym będzie musiała utrzymać bardzo liczną grupę ludzi w wieku poprodukcyjnym.*
2. *Zmiana modelu konsumpcji – ludzie starsi posiadają inne potrzeby konsumpcyjne niż społeczeństwa młode demograficznie.*
3. *Zmniejszenie liczby szkół i przedszkoli wskutek zmniejszania się populacji dzieci i młodzieży.*

Zadanie 20. (2 pkt)

Wypełnij tabelę, przyporządkowując typom zespołów miejskich opisy (A–C) ich cech oraz przykłady miast tworzących te zespoły (1–3).

Opis zespołu miejskiego:

- A. Typ zespołu miejskiego powstający w wyniku rozwoju dużych miast oraz łączenia się rozwijających się wokół nich podmiejskich stref zabudowy jednorodzinnej w jeden zwarty region miejski.
- B. W strukturze tego zespołu miejskiego wiodącą rolę odgrywa największe miasto. W zasięgu jego oddziaływania znajduje się wiele mniejszych miast i wsi, powiązanych funkcjonalnie i komunikacyjnie.
- C. Zespół miejski tworzą równorzędne pod względem liczby mieszkańców miasta, często o uzupełniających się wzajemnie funkcjach, powiązane komunikacyjnie. Głównym czynnikiem rozwoju miast jest przemysł rozwinięty zwykle na bazie eksploatowanych surowców mineralnych.

Przykłady zespołów miejskich:

1. Duisburg, Bochum, Dortmund, Essen
2. Warszawa, Pruszków, Otwock
3. Tokio, Jokohama, Kawasaki

Typ zespołu miejskiego	Opis zespołu miejskiego (A,B,C)	Przykład zespołu miejskiego (1,2,3)
Konurbacja	<i>C</i>	<i>1</i>
Aglomeracja	<i>B</i>	<i>2</i>
Megalopolis	<i>A</i>	<i>3</i>

Zadanie 21. (1 pkt)

Od zakończenia II wojny światowej najwięcej konfliktów zbrojnych na świecie wybuchło w Afryce. Do najbardziej zaognionych konfliktów doszło w ostatnich latach XX wieku w Rwandzie, Somalii, Sudanie i Republice Kongo.

Na przykładzie wymienionych krajów podaj dwie przyczyny występowania konfliktów zbrojnych w Afryce.

1. *Bieda społeczeństw motywująca ludność do okazywania niezadowolenia ze sprawowanych rządów.*
2. *Brak tolerancji dla odmienności religijnej i etnicznej przyczyniający się do prześladowań mniejszości.*

Zadanie 22. (1 pkt)

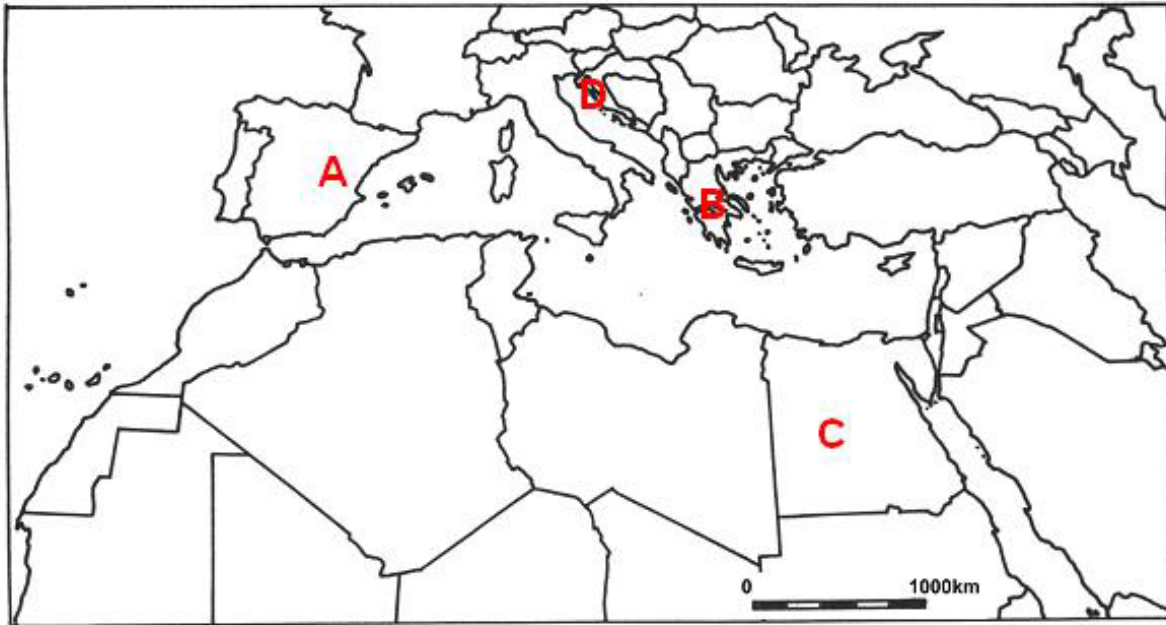
Zaznacz, wśród wymienionych, działanie podjęte przez ONZ lub jej Agendy.

- A. Inwazja sił zbrojnych w Iraku w 2003 r.
- B. Tworzenie „Listy dziedzictwa światowego”.
- C. Nadzór nad wielkością wydobycia i kształtowaniem cen ropy naftowej.
- D. Działania Czerwonego Krzyża w strefach konfliktów zbrojnych.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	18.	19.	20.	21.	22.
	Maks. liczba pkt	2	2	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 23. (4 pkt)

Na mapie konturowej przedstawiono kraje basenu Morza Śródziemnego.

a) Na podstawie opisów rozpoznaj i wpisz nazwy krajów położonych w tym regionie.

A. Turystów przyciągają do tego położonego na półwyspie kraju walory krajobrazowe, zwłaszcza wybrzeża wschodniego, archipelagi wysp oraz obiekty kultury materialnej: świątynie chrześcijańskie a także liczne zabytki będące świadectwem wcześniejszego panowania Arabów.

Kraj *Hiszpania*

B. Na atrakcyjność tego europejskiego kraju wpływa zróżnicowany krajobraz o przewadze terenów górzystych, występowanie licznych wysp z urozmaiconą linią brzegową, z licznymi zatokami, a także posiadanie zabytków cywilizacji starożytnej.

Kraj: *Grecja*

C. Turyści w tym kraju, oprócz pozostałości cywilizacji starożytnej, coraz liczniej zwiedzają rafy koralowe. Niestety zagrożeniem dla rozwoju turystyki są ataki fundamentalistów islamskich skierowane przeciwko obcokrajowcom.

Kraj: *Egipt*

D. Kraj położony nad Morzem Adriatyckim. Turystów urzekają krajobrazy z licznymi formami krasowymi oraz skaliste wybrzeże dalmatyńskie.

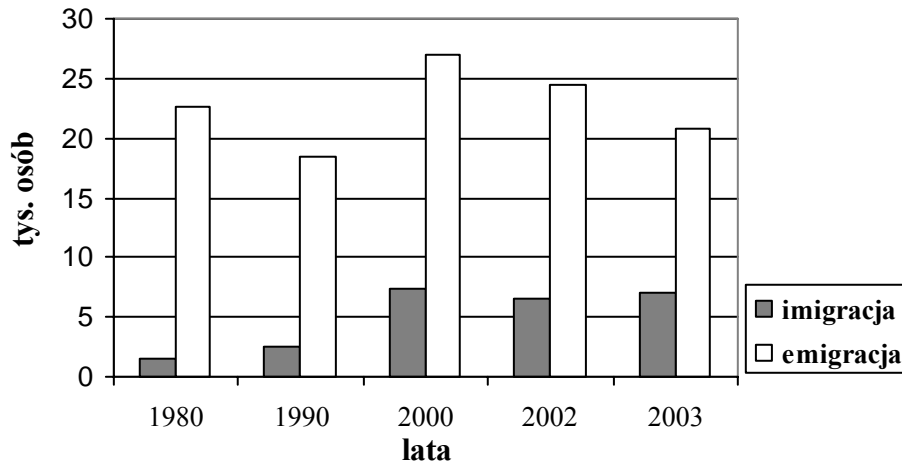
Kraj: *Chorwacja*

b) Zaznacz na mapie kraje opisane powyżej, wpisując na ich obszarach odpowiednio litery: A, B, C, D.

Zadanie 24. (2 pkt)

Na wykresie zaznaczono strukturę migracji ludności Polski w latach 1980-2003.

Migracje zagraniczne ludności Polski

a) Na podstawie wykresu podaj, w którym roku saldo migracji było najmniejsze.

Saldo migracji było najmniejsze w 2003 roku.

b) Podaj dwie przyczyny wyraźnego wzrostu wielkości imigracji w Polsce po roku 1990.

- Atrakcyjność polskiego rynku pracy dla ludności krajów Europy Wschodniej.*
- Napływ inwestorów z Europy Zachodniej.*

Zadanie 25. (2 pkt)

Polacy obecnie emigrują głównie do wysoko rozwiniętych krajów Europy Zachodniej. Wiele krajów Unii Europejskiej otworzyło swoje rynki pracy dla Polaków po przystąpieniu Polski do Wspólnoty.

Podaj trzy przyczyny otwierania przez te kraje rynków pracy dla Polaków.

- Polacy stanowią niedrogą i stosunkowo dobrze wykształconą siłę roboczą.*
- Ludność krajów UE starzeje się demograficznie, rządy tych krajów są zainteresowane napływem młodych ludzi.*
- Polacy w odróżnieniu od emigrantów z Azji i Afryki reprezentują ludność tej samej strefy kulturowej co pozostałe kraje UE.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	23.	24.	25.
	Maks. liczba pkt	4	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 26. (2 pkt)

Przyporządkuj wymienionym krajom (A-B), po dwie charakterystyczne dla nich cechy gospodarki rolnej (a-e).

- A. Korea Północna, Chiny, Wietnam, Filipiny *a, c*
B. Francja, Niemcy, Holandia, Dania *b, d*

Cechy gospodarki rolnej:

- a) dominacja produkcji roślinnej w ogólnej produkcji rolnej,
b) typ rolnictwa intensywnego o wysokiej towarowości,
c) typ rolnictwa intensywnego opartego na dużych nakładach pracy rolników,
d) subwencjonowanie rolnictwa,
e) typ rolnictwa ekstensywnego, wysoko zmechanizowanego.

Zadanie 27. (1 pkt)

Tabela: Wskaźniki społeczno–ekonomiczne wybranych krajów UE w 2003 r.

Kraj	PKB w \$ na osobę według parytetu siły nabywczej	Przyrost naturalny w ‰	Zatrudnienie w rolnictwie w ‰ (liczba aktywnych zawodowo)	Stopa bezrobocia w ‰
Niemcy	26321	–1,5	1,6	7,9
Polska	10309	–0,1	12,3	18,2
Litwa	6980	–3,2	7,8	17,0
Hiszpania	21393	+1,2	4,0	10,5
Czechy	14500	–1,5	5,2	7,8
Szwecja	25972	+0,1	2,0	4,0

Na podstawie informacji zawartych w tabeli i na przykładzie podanych krajów przedstaw dwie różnice między sytuacją społeczno-ekonomiczną w starych i nowych państwach Unii Europejskiej.

- Niższy poziom rozwoju gospodarczego (niższa wielkość PKB na jednego mieszkańca) w „nowych” krajach UE niż w „starych” krajach UE.*
- Wyższe zatrudnienie w rolnictwie w „nowych” krajach UE niż w „starych” krajach UE.*

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	26.	27.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

BRUDNOPIS